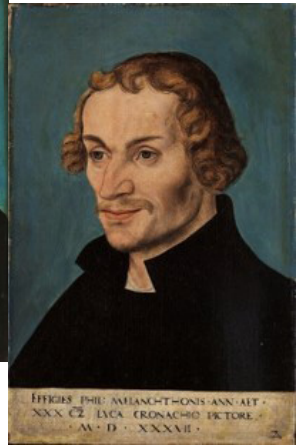

Reformácia v strednej a juhovýchodnej Európe

Reformáció közép- és délkelet Európában

Reformation in Mittel- und Südost-Europa

500

4.-7. december 2017

historická budova Evanjelického kolégia
az Evangélikus Kollégium történelmi épülete
Historisches Gebäude des Evangelischen Kollegiums

(Hlavná 137)

Organizátori/Servezők/Veranstalter

Prešovská univerzita v Prešove
Univerzita Karlova v Prahe
Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest

Biskupský úrad Východného dištriktu ECAV na Slovensku
Debreceni egyetem Bölcsészettudományi Kar
Evangélikus Hittudományi Egyetem Budapest
Univerzita Jánoša Selyeho Reformovaná teologická fakulta
Sárospataki Református Teológiai Akadémia
Partiumi keresztény egyetem Oradea

Program

4. 12. 2017

9,00 Otvorenie/Öffnung/Megnyitó

9,15 – 10,15

Hlavné referáty/Hauptreferate/Főreferátumok:

Heinz SCHILLING: *1517 – Weltgeschichte eines Jahres. Luther und die Reformation globalgeschichtlich kontextualisiert*

CSEPREGI Zoltán: *Heiligenkult, Ketzerakten, Sprachgebrauch: Luthers Lehre im ungarischen Königreich der Jagellonen (bis 1526)*

10,20 – 16,30

Referáty/Referate/Referátumok

**I. Reformácia v strednej Európe/ Reformation in Mittel-Europa/
Reformáció Közép-Európában**

Karl SCHWARZ: *Reformation in der Zips – zwischen Luther und Melanchthon*

Vincenc RAJŠP: *Primož Trubar und die Reformation*

BUZOGÁNY Dezső: *A II. Helvét Hitvallás az erdélyi református egyház zsinati ülésén.*

ŐSZ Sándor Előd: *Vizitáció az erdélyi református egyházban a 16-17. században*

GUITMAN Barnabás: *Új kutatási eredmények a bártfai reformáció történetéről*

Miloslava BODNÁROVÁ: *Začiatky reformácie v hornouhorských slobodných kráľovských mestách*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

LÉVAI Attila: *Adalékok a Komáromi Református Egyházmegye reformációjához*

Blanka SZEGHYOVÁ: *Odras reformácie v nariadeniach a skutkoch mestských rád v Uhorsku 16. storočia*

Peter BENKA: *V reči ľudu: jazykové aspekty reformácie na príklade mesta Bardejov v ranom novoveku*

Libor BERNÁT: *Šírenie reformácie v Trenčianskej stolici*

CSORBA Noémi: *A Melith család és a reformáció*

NAGY Dóra: *Bornemissza Anna egyháztámogató tevékenysége*

II. Školstvo/Schulwesen/Iskolaügy

DRASKÓCZY István: *Peregrinusok a magyar királyságból a reformáció előtt.*

Peter KÓNYA: *Prešovské kolégium a jeho osobnosti v 17. storočí*

PÁLFI József: *Iskola, oktatás a 16. századi Váradon*

KUJBUSNÉ MECSEI Éva: *Az Eperjesi Kollégium hatása az újratelepült Nyíregyházára*

UGRAI János: *Református tanítók Abaújban a 19. század első felében*

Eva AUGUSTÍNOVÁ: *Intelektuálne dedičstvo uchovávané v knižniciach Evanjelického kolégia v Prešove*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

KURUCZ György: *A Georgia Augusta és a magyarországi agrárszakképzés a 18. – 19. század fordulóján*

DUROVICS Alex: *A felvidéki evangélikus liceumainak jellegzetességei azok felsőbb diákság alapján*

HERMÁN János: *Szlovákiai protestánsok teológiai tanulmányai Hollandiában 1923 és 1950 között*

Peter ŠTURÁK: *Academia Theologica Episcopalis Fragopoliensis – ako miesto intelektuálnej a duchovnej formácie budúcich gréckokatolíckych kňazov*

LUKÁCS Olga: *Az erdélyi nőnevelést szorgalmazó református zsinati intézkedések*

Slávka KOPČÁKOVÁ: *Tobias Gottfried Schröer – estetik, spisovateľ a profesor evanjelického lýcea v Bratislave*

III. Kultúra a umenie/ Kultur und Kunst/ Kultúra és művészet

MONOK István: *Über die Leseerfahrung der Gelehrten im ersten Jahrhundert der protestantischen Reform im Königreich Ungarn und in Siebenbürgen*

VERÓK Attila: *Buchkultur im Spannungsfeld von zwei Reformationen bei der Siebenbürger Sachsen (18. – 19. Jahrhundert)*

Marcela DOMENOVÁ: *Martin Luther a Prešov: cirkevná reformácia v odraze knižnej kultúry 16. storočia*

ERDÉLYI Géza: *A reformáció hatása a művészetekre és ennek összefüggései és következményei*

TAMÁSNE HORVÁTH Iringó: *J. Siebmacher mintakönyvének hatása a 17-18. századi erdélyi református textíliákon*

KULCSÁR Árpád: *Kálvin reneszánsz. Ravasz László Kálvin-tanulmányai, megtérése és ezek hatása teológiai gondolkodására*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

VAJDA Mária: *A szent és a profán*

HARMATI Béla László: *A szószerkoltárok a Kárpát medencében a türelmi rendelet után*

F. TÓTH F. Péter: *A kecskeméti unitárius kódex magyar nyelvű szövegrészei*

Wojciech GRUK: *Protestant Church Architecture in the Northern Part of the Former Kingdom of Hungary in the Early Modern Period*

Jana SOŠKOVÁ: *Estetika v (ne) prerušenej tradícii: 200 rokov estetiky v Prešove*

5. 12. 2017

9,00 – 10,00

Hlavné referáty/Hauptreferate/Főreferátumok:

Eva KOWALSKÁ: *Kľúčové otázky uhorského luteranizmu na prelome 17. – 18. storočia: konfrontácia so štátnou mocou a neortodoxnými hnutím pietizmu*

Michael BÜNKER: *2017 Versuch einer Bilanz*

10,10 – 16,30

Referáty/ Referate/ Referátumok

**I. Reformácia v strednej Európe/ Reformation in Mittel-Europa/
Reformáció Közép-Európában**

Jan KILIÁN: *Lutheranizace měst českého severozápadu*

Marie MAREČKOVÁ: *Svět novokřtěnců a jejich sídla v našich zemích*

KOVÁCS Ábrahám: *Új reformáció. Méliusz Juhász Péter kései utódjának, Balogh Ferencnek egyház-megújító munkássága*

MÁTYÁS Attila: *Reformáció a Partiumban, Nagybánya és Nagyvárad tükrében*

Maja Čutić GORUP: *Francesco Barbo als Beschützer der Reformation in der Grafschaft Mitterburg in Istrien*

Ján ADAM: *Nejednoznačnosť v začiatkoch (uhorskej) reformácie*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

Kultúra a umenie/ Kultur und Kunst/ Kultúra és művészet

Janka PETŐCZOVÁ: *Friedrich Wilhelm Wagner v dejinách reformácie a hudobnej kultúry v Levoči*

Michal HOTTMAR: *Špecifiká pamiatok lutnovej hudby na území dnešného Slovenska v období reformácie*

Karol MEDŇANSKÝ: *Lutherova reformácia a jej vplyv na vývoj hudby v 16. – 18. storočí na území dnešného Slovenska*

Michaela HRUBÁ: *Historické souvislosti luterské kultury v severozápadních Čechách*

Jan ROYT: *Umělecká výzdoba luterských kostelů v severozápadních Čechách v 16. století*

II. Cirkvi a cirkevná politika/ Kirchen und Kirchenpolitik/ Egyház és egyházpolitika

Marcus HEIN: *Pfarrerwechsel - flucht und -austausch zwischen Ostmitteleuropa und dem Reich*

SZABADI István: *Felekezetszerveződés és politika a koraiújkoriban Partiumban*

MIHALIK Béla Vilmos: *Die Religionskommissionen und die protestantische Religionsausübung (1681–1691)*

SIPOS Gábor: *Konzisztórium vagy presbitérium. Az erdélyi református egyházközségek vezetősége a 17–18. században.*

Ifj. BARTA János: *Protestáns lelkészek a 18. század végi Zemplén vármegyében*

Lucia ŠTEFLOVÁ: *Formovanie evanjelických a. v. cirkevných zborov v Nitrianskom a Trenčianskom senioráte, zaznamenané v zápisniciach vizitácií*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

KERTÉSZ Botond: *A Magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyház és a pápens*

SZENDREI Ákos: *A Bihari és Érmelléki Egyházmegye lelkészeinek társadalmi háttere a 20. század közepén*

KOLOH Gábor: *A Felsőbaranyai Egyházmegye lelkészeinek térbeli és társadalmi mobilizációja 1855 és 1934 között*

TÓTH Levente: *Egyházmegyei, egyházközségi levéltárak Erdélyben a 19. században*

CZENTHE Miklós: *A lőcsei evangélikus levéltár története*

SOMOGYI Alfréd: *A Szervezőbizottság kezdete és vége*

III. Teológia/ Teologie/ Teológia

ITTZÉS Gábor: *Luther reformátori fellépése: Két disputáció 1517 őszén*

Dávid BENKA: *Martin Luther a teológia ako výklad Písma*

Milan JURÍK: *Cirkev v teológii Tranovského kancionála Cithara Sanctorum*

GYULAI Éva: *De profanitatae Turcicae religionis – Beszédek Bocatius János wittenbergi magiszteri avatásán, 1596*

Martin KOVÁČ: *Katolícka recepcia Martina Luthera v 20. storočí a jej prínos pre ekumenizmus*

Marek NEŠTINA: *Lutherove použitie scholastickej sémantiky z pohľadu filozofie jazyka*

Prestávka 12,30 – 13,30

Michal VALČO: *Recepcia Lutherovho teologického myslenia u Leonarda Stöckela so zameraním na Stöckelov katechizmus z roku 1556*

Kamila VEVERKOVÁ: *K typologii reformace*

BEREKMÉRI Árpád Róbert: *Vizitáció a Marosi református egyházmegyében a 20. század első felében.*

JENEY-TÓTH Annamária: *Udvari lelkészek a Rákóczyak udvarában*

Peter ŠVORC: *Štrbský farár a štúrovec Ján Droppa a peripetie jeho doby (1809 - 1890)*

FÜLÖP Zsuzsanna: *Gernyeszeg középkori templomának megújulása a 20. század elején*

Simona KAPITÁNOVÁ: *Niekoľko poznámok k Lutherovmu postoju k Židom*

6. 12. 2017

9,00 – 10,00

Hlavné referáty/ Hauptreferate/ Főreferátumok:

Jan B. LÁŠEK: *Luterská reformace a Čechy*

Martin WERNISCH: *Konfesionelle Verhältnisse in Böhmen und Mähren um 1575*

10,10 – 16,30

Referáty/ Referate/ Referátumok

I. Osobnosti/ Persönlichkeiten/ Személyiségek

D. Ernst HOFHANSL: *Zur liturgischen Wirkungsgeschichte der Reformation: Georg/Júr/Juraj Tranoscus/Tranovsky*

Franz BOSBACH: *Markgraf Georg von Brandenburg-Ansbach (1484-1543) und sein Wirken in Ungarn, Schlesien und Ansbach-Kulmbach*

DIENES Dénes: *Ecsedi Báthori István olvasási szokásai*

SZABÓ András Péter: *Daniel Türck naplójának (1548-1559) protestantizmusa*

BORBÉLY Zoltán: *A Homonnai Drugeth család szerepe a reformáció terjesztésében Felső-Magyarországon*

KELÉNYI Borbála: *Egy eperjesi polgár karrierje a reformáció korai időszakában: Mathias Künisch*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

Peter KÁŠA: „...a vidia prešovské kolégium navrátené k jeho bývalému rozkvetu...” *Audiencia Daniela Krmana, ml. u švédského kráľa Karola XII. podľa opisu v diele Itinerarium*

KINCSES Katalin Mária: *Karrier és a protestantizmus Magyarországon a kora újkorban Szirmay András politikai pályájának tükrében*

Eduard LUKÁČ: *Lukáš Fabinus Popradský a jeho snahy o rozvoj školy a pedagogiky v období reformácie*

KÁRMÁN Gábor: *Konfessionelle Politik im 17. Jahrhundert von unten: György Madarász, der unerwünschter Ratgeber von György Rákóczi I. aus Eperies*

Gerhard HAUSMANN: *Die Darstellung der Reformation in der ungarischen protestantischen Kirchengeschichtsschreibung des 19. Jahrhunderts.*

II. Protestantizmus a spoločnosť/ Protestantismus und die Gellschaft/ Protestantizmus és a társadalom

VARGA J. János: „*Martin Luther und die Frage des Türkenkrieges*”

Ernst-Dieter PETRITSCH: *Der Vorstoß der Osmanen im Reformationszeitalter*

Viliam ČIČAJ: *Reformácia v novovekej komunikácii*

Eva FRIMMOVÁ: *Reakcia humanistov na Slovensku a zo Slovenska na heretické vplyvy*

CSORBA Dávid: *A magyarországi gályarabok propagandája*

MEZEY Barna: *Reformation und die ältere Zuchthäuser (Erneuerung des Strafvollzugs)*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

Miloš KLÁTIK: *Vplyv Lutherovej reformácie na teológiu a na prejavy slovenskej identity*

BALOGH Judit: *Református székely nemesek a 17. század második felében*

GEBEI Sándor: *A Rzeczpospolita protestánsai és az Erdélyi fejedelemség (17. század)*

G.ETÉNYI Nóra: *Magyarországi protestánsok egy 17. század végi ulmi krónikában*

PAPP Rita: *A református Debrecen hétköznapijai (1693-1715)*

Juliane BRANDT: *Ethnisch und konfessionell gemischte Siedlungen in Ungarn im Übergang von der Ständegesellschaft zur Moderne – ein Hindernis für eine entstehende Zivilgesellschaft?*”

III. Spolužitie konfesií/ Zusammenleben der Konfessionen/ Felekezetek együttélése

LOVAS Borbála: *Vallási útkeresések és felekezetváltások a 16. századi Erdélyben*

Tünde LENGYELOVÁ: *Konflikt pre vieru? Spor Alžbety Czoborovej s nevestou Kristínou Nyáryovou*

HORN Ildikó: *A Kendy család és a reformáció*

Lena ARAVA NOVOTNÁ: *Tovaryšstvo Ježíšovo a první jezuité (1528-1572): konverze, návrat k Evangeliiím a snahy o reformaci v líně katolické církve*

NAGY Balázs Vince: *Veszprém város felekezeti térképe a 18. század közepén*

Jan LHOTÁK: *Konfesijní poměry v jihozápadních Čechách v předbělohorské době*

Prestávka/Szünet/Pause 12,30 – 13,30

PAPP Klára: *Vallási sérelmek a 18. századi Debrecenben*

GORUN Gheorge: *Az erdélyi protestáns egyházak szerepe a román egyház életében a vallási únióig*

Peter ZUBKO: *Slovenské kalvínske zbory na Zemplíne v katolíckych prameňoch z polovice 18. storočia*

Monika BIZOŇOVÁ: *Počiatky reformácie a náboženské pomery na Spiši v 16. – 18. storočí (na príklade vybraných miest)*

Imrich NAGY: *Reformácia v diele Notitia Hungariae novae....od Mateja Bela*

GORUN Blanka: *Erdélyi vallási viszonyok a protestantizmus kezdeteitől a jelenkorig*

7. 12. 2017

9,00 – 10,00

Hlavné referáty/ Hauptreferate/ Főreferátumok:

Luka ILIČ: *Reformation und Gegenreformation in Kroatien und Slowenien*

SZÖGI László: *A protestáns peregrináció a 16.-18.században a mai Szlovákia területéről európai egyetemekre*

10,00 – 13,30

Referáty/ Referate/ Referátumok:

I. Osobnosti/ Persönlichkeiten/ Személyiségek

Mária FEDORČÁKOVÁ: *Členovia rodu Stöckel v správe mesta Bardejov v predreformačnom období*

OLÁH Róbert: *Miskolci Csulyak István késmárki kapcsolatai*

SZILÁGYI Péter: *Gustav Radbruchs Rechtsphilosophie und der Protestantismus*

Libuša FRANKOVÁ: *Tobiáš Masník v obraze svojej doby*

Prestávka 11,30 – 12,00

ZSIDAI Ágnes: *Stephan Bibó und der Protestantismus*

Jaroslav HRDLIČKA: *Minulost a přítomnost v díle i podnikání historika a nakladatele Daniela Adama z Veleslavína*

BORSY Judit: *Református lelkész dinasztia a Felső-Baranyai református területben a 19. század első felében*

Annamária KÓNYOVÁ: *Reformovaní kazatelia vo svetle cirkevných vizitácií*

**II. Protestantizmus a spoločnosť/ Protestantismus und die Gellschaft/
Protestantizmus és a társadalom**

KOVÁCS Teofil: *Die Rücknahme der Lewenzer reformierte Kirche in 1740*

HUBERT Gabriella: *Közös örökségünk a 17. században: magyar nyelvű evangélikus énekek német és szlovák kapcsolatai*

NAGY Imre Gábor: *Felvidéki evangélikusok bevándorlása Baranya megyébe a 19. században*

SZÉKELY Marianna: *A kárpátaljai református egyház a Szovjetunióban*

Prestávka 11,30 – 12,00

Spolužitie konfesii/ Zusammenleben der Konfessionen/ Felekezetek együttélése

Ján ŠAFIN: *Cyril Lukaris a Feofan Prokopovič. Pravoslávie v kontexte konfesionálnych sporov na Západe*

KISS FARKAS Gábor: *Normative Zentrierung: Überlegungen zum Nutzen eines Fachbegriffs in Ostmitteleuropa*

BARÁTH Béla Levente: *A reformáció 300. jubileumi ünnepségeiről a Habsburg Birodalomban*

BÁRÁNY Zsófia: *„Evangelische Schwesterkirche” – Berichte über die ungarische Diät an dem HeiligenStuhl.*

4. december 2017

17,00 evanjelický chrám Svätej Trojice,
Szent Háromság á.h. ev.templom
Evangelische Kirche der Heiligen Dreifaltigkeit
(Hlavná 143)

Slávnostné služby Božie
Ünnepi Istentisztelet
Festliche Gottesdienst

5. december 2017

18,00 (PKO Čierny orol, Hlavná 50)

Divadelné predstavenie
Színházi előadás
Theateraufführung

6.december 2017

18,00 (nová budova Divadla Jonáša Záborského, Námestie legionárov 6)

Adventný koncert
Adventi koncert
Adventskonzert

500
reformáció

REFORMÁCIÓ 500
EMLÉKBIZOTT SÁG